

ACTA DE LA REUNIÓ DEL GRUP IMPULSOR DEL PROCÉS PARTICIPATIU PER AL TEATRE ARNAU: EL TERRITORI I LA COMUNITAT

Centre Cultural Albareda
23 de novembre 2016 – 18.30h

Assistents:

Ajuntament de Barcelona:

Laia Forné, Direcció de Democràcia Activa i Descentralització de la Regidoria de Participació i Districtes

Entitats i col·lectius:

Antoni Oller, Associació Talia Olympia i plataforma Salvem l'Arnau

Borja Lozano, Kyriaki Christofordi i Javier Rodrigo plataforma Recuperem l'Arnau

Laia Ricart i Carla Rovira, Col·lectiu de Companyies Independents de Teatre de Catalunya

Òscar Esteban, Fundació Tot Raval

Julio Álvarez, Teatre Tantarantana

Joan Tarrida, Fem Sant Antoni

Sergio Marcovich, La Virgen Despacho Cultural

Eva Lázaro, associació de Joves TEB i Ravalnet

Pablo Ornaque, museòleg

Anna Salgado, Centre Cultural Albareda

Ester Bonal, Centre d'escena i música Xamfrà

Resum de la sessió:

Per obrir l'acte, la Fundació Ferrer i Guàrdia, fa la introducció de la sessió explicant breument el marc temàtic i l'objectiu de la reunió, que és reflexionar sobre els actors del territori que cal incorporar en el projecte cultural de l'Arnau, i sobre com els incorporem (amb quin grau d'implicació i protagonisme, a través de quines fórmules i com aconseguim que sigui un projecte cohesionador).

A continuació, s'exposen les diferents idees que s'han expressat fins al moment respecte el territori i la comunitat, i es plantegen un conjunt de preguntes amb l'objectiu d'obrir el debat.

El Toni Oller, de l'Associació Talia Olympia i Salvem l'Arnau, no està d'acord en "no apostar per un consum cultural a nivell de ciutat", ja que no creu que això hagi de ser un element negatiu ni una idea tancada.

D'altra banda, el Pablo Ornaque comenta que la seva col·lecció està orientada per al gran públic en general i, per tant, la seva possible aportació i cessió de peces a l'Arnau entraria de ple en la

gentrificació i el turisme, degut a que la seva temàtica té un gran atractiu a nivell mundial, i seria un lloc d'atracció de masses.

L'Òscar Esteban, de Tot Raval, remarca que la sessió d'avui és per parlar del tema comunitari i s'ha d'aprofitar. Des del Raval hi ha molta activitat en arts escèniques molt diversa, des de grau amateur fins a professional i formatiu. Aquesta activitat és una de les eines del barri per a treballar la integració, el treball comú i el desenvolupament. Això de l'Arnau ha de ser una oportunitat per a connectar la història i el futur, sobretot pensant en quina serà la població que hi haurà al voltant d'aquí 10 o 20 anys, i què és el que es pot aportar com Arnau i com a projecte.

Les preguntes generals que es plantegen al debat d'avui són:

- Com incorporem a tots els agents del territori en el projecte cultural de l'Arnau?
- Com aconseguim que el Teatre Arnau sigui un projecte cohesionador, més enllà de que sigui un espai obert per a tothom?

L'Eva Lázaro (TEB), l'Ester Bonal (Xamfrà) i el Toni Oller (Talia Olympia), proposen la creació d'una plataforma web. Un primer tema a treballar en aquesta plataforma podria ser la memòria històrica, recopilant la memòria històrica de la gent del barri i fotografies. A partir d'aquí, s'hauria d'anar construint i donant-li forma. Aquesta web, per tant, hauria d'englobar els tres sub-eixos (comunitat, memòria i arts escèniques).

El Toni Oller remarca que una sub-pestanya seria també una graella amb tota la programació que s'ha dut a terme fins al moment des de la perspectiva més escènica i comunitària, i tot el que es pot fer de cara al futur (per exemple les festes del Raval, del Poblesec i de Sant Antoni 2017). Per tant, anar començant a veure com estem creant aquest Arnau per a la gent i per al públic.

Proposa també la creació d'una graella per organitzar un punt d'actuació obert per als músics de carrer, a la Plaça Raquel Meller i buscar un sistema alternatiu per al punt d'endoll. Per tant, gestionar entre tots aquest punt d'actuació i iniciar ja la part escènica amb aquesta dinàmica.

La Laia Forné, de la Direcció de Democràcia Activa i Descentralització de la Regidoria de Participació i Districtes, apunta que també s'ha de parlar del "com", és a dir: com construïm aquesta web? Com fem que això arribi a la gent? Com construïm aquest teixit comunitari? Com fem per a què les entitats del barri s'impliquin en aquest projecte?

El Javier Rodrigo, de la plataforma Recuperem l'Arnau, comenta que des de la plataforma, pensen que el canvi és no buscar públics, sinó entendre que tots som territori. La gran diferència de la gestió comunitària és que no hi ha una desvinculació entre l'agent gestor i la comunitat, perquè el gestor ja és comunitat.

Defensen un model d'estructura de gestió comunitària en el que hi hagi assemblees periòdiques trimestrals inclusives i mixtes, i en les que es pugui decidir les línies vectorials de l'Arnau. Aquestes

assemblees, a més, haurien d'interpel·lar els tres barris que estan connectats i també més enllà d'aquests barris (La Mina, Barceloneta, Gòtic, etc.).

Més enllà de l'assemblea, hi hauria d'haver comissions de treball específiques que haurien de ser mixtes, inclusives i rotatòries (formades per tots aquests actors i d'altres: Tot Raval, TEB, coordinadora entitats, Pla de Barris, etc.). Finalment, al centre de tot això hi hauria d'haver un grup motor fet des d'alguna cooperativa o element d'economia social i solidària i amb l'experiència suficient per dinamitzar tot això, i amb personal alliberat que pugui tenir una dedicació plena al projecte. L'àrea de territori i mediació ha d'estar en constant relació amb les altres àrees (escènica, memòria, etc.) i l'aparell de decisions i gestions ha de ser vinculant i mixt, és a dir, que la gent que estigui a territori treballant tingui capacitat de governança i poder per a decidir les coses. Addicionalment, el 30 o 40% del pressupost hauria d'estar ficat en alguna àrea de cultura, ja que la majoria d'entitats no tenen ni el 10%.

El Joan Tarrida, de Fem Sant Antoni, considera que tot allò comunitari i relacionat amb la gestió comunitària és transversal a tota la resta, i no només una pota o àmbit més. L'Arnau ha de ser un projecte comunitari. Des de Fem Sant Antoni creuen que, de la mateixa manera que hi ha d'haver un espai per a les arts escèniques i per la memòria històrica, també hi ha d'haver un espai per a aquest entorn comunitari (que és al que ells es refereixen quan parlen d'un ateneu). És a dir, hi ha d'haver un espai dins l'edifici en que la gent del Paral·lel i dels barris puguin entrar a beure, menjar, etc. i sigui el camí "amable" per a poder entrar en contacte amb tot el que es fa a dins. Aquest ateneu hauria de tenir la seva vida pròpia que, alhora, ha d'estar relacionat amb els altres dos projectes, tots ells amb gestió comunitària. Aquest espai, a més, podria funcionar també com a racó d'història.

El Borja Lozano, de Recuperem l'Arnau, apunta que l'Arnau no s'ha de relacionar amb el territori, sinó que ha de ser territori, i això es reflexa amb pressupostos. Els nivells de relació que s'han d'establir són barri-districte-ciutat. Les persones que treballin a l'Arnau han de tenir una presència a les entitats de segon ordre (Coordinadora entitats Poble Sec, TEB, etc.) i, a partir d'aquí, crear i interrelacionar els diferents projectes. A nivell districtes, han d'estar present els Plans de Barri, el Pla d'acció de districte, etc. L'Arnau ha d'actuar també com actor polític per a representar les diferents persones involucrades. Addicionalment, també s'haurà d'establir la relació de les diferents àrees del projecte a través d'aquest treball comunitari, buscant els programes que, a través del suport a la creació i programació, es puguin engegar a partir de l'acció comunitària.

La Carla Rovira, del Col·lectiu de companyies independents, assenyala que les arts escèniques també són un element transversal, i no només ho és l'element comunitari, ja que la cultura és un element cohesionador *per se*. Remarca que hi ha molts pocs espais teatrals a Barcelona que interpel·lin a la gent com a participant i no com a consumidora, és a dir, molts pocs espais professionalitzats d'arts escèniques que interpel·lin a la gent com a participant d'allò i part decisòria del que està succeint a l'espai. L'Arnau hauria de canviar aquest paradigma i ser un espai innovador en aquest sentit.

Fins que el projecte de l'Arnau es pugui fer directament a l'edifici de l'Arnau, s'ha d'aprofitar aquests anys per deslocalitzar el projecte artístic més enllà de les seves portes i, així, aprofitar totes aquestes organitzacions que ja estan funcionant.

Creuen que el projecte escènic ha de tenir 3 potes:

- Programació i decisió: això s'ha de gestar des de la comunitat, mitjançant grups mixtes amb perfils diferents, que puguin decidir la programació a nivell de contingut i de format.
- Creació i exhibició: contempen totes les vessants de teatre comunitari. A l'espai Arnau s'ha de poder veure des d'un espectacle que no estigui tutelat a nivell artístic professional (finals de curs, talles, etc.), fins a projectes mediats artísticament professional i l'ús d'exhibició d'assajos o mostres com a eina de retorn i, així, fer que la gent assisteixi als espectacles perquè se'ls sentin "seus".
- Formació: aprofitar l'Arnau com a element formador.

L'Ester Bonal, del Centre d'escena i música Xamfrà, comenta que a les avaluacions d'impacte de Xamfrà, el que més els recreen és la no visibilitat del projecte i, per tant, en el cas de l'Arnau, veu la creació de la pàgina web com una gran oportunitat com a plataforma de comunicació.

Remarca, també, el fet de separar el que és participatiu del que és comunitari. A vegades, per arribar a fer quelcom comunitari s'ha d'estar uns anys treballant, ja que el sentiment de comunitat no és una cosa clara i s'ha de poder treballar i acompanyar pedagògicament.

El Joan Tarrida emfatitza que el territori és el Paral·lel i això no vol dir que estiguem tancats, ja que es poden establir relacions amb els altres barris i ciutats. Assenyalava, també, que l'Arnau és la suma dels tres eixos o conjunts (memòria, arts escèniques i territori) i, per tant, s'ha d'evitar l'especialització de l'Arnau en quelcom concret. Insisteix en l'espai de l'ateneu i en que s'ha de pensar de quina manera es pot anar construint l'Arnau, a partir de projectes que podrien anar-se provant ja.

El Javier Rodrigo considera que un tema molt important en la implicació de la comunitat en l'ateneu cultural i popular viu, seria interpel·lar a la gent en els processos de la construcció de l'espai: implicar a la comunitat a fer-se seu l'espai, com a constructors del propi espai.

Pel que fa a l'accessibilitat, s'haurien d'imaginar formes per a trencar la frontera del tiquet o l'entrada, mitjançant algun tipus de moneda social o banc del temps, etc. per trobar retribucions diverses en honoraris.

La Laia Ricart, del Col·lectiu de Companyies, considera que des de les seves posicions i companyies, es troben amb la dicotomia de que, normalment, els artistes i la comunitat mai treballen junts i, per tant, la seva gran pregunta o repte és: com s'aconsegueix això? Com poden ajudar els artistes a que la comunitat creixi al seu nivell i desenvolupi les seves coses d'una manera? Com la comunitat pot ajudar als artistes a trobar altres maneres d'expressió i connexió entre aquestes dues coses? Voldrien poder concretar més sobre aquestes qüestions.

El Julio Álvarez, del Teatre Tantarantana, apunta que s'ha de tenir l'imaginari molt present. L'Arnau ha d'estar al centre connectant els tres àmbits vius, actuant com a element visualitzador de les coses que estan passant en cada un d'aquests tres eixos, i també s'ha de buscar la manera en que aquests treballin conjuntament i es pugin trobar.

D'aquí a la construcció de l'Arnau, hem de ser capaços de generar projectes durant tots aquests anys que, alhora, siguin un camp de prova per a posar en funcionament aquest tres elements. Per tant, d'aquí haurien de sortir algunes propostes concretes que puguin començar a donar vida a l'Arnau.

D'altra banda, un altre tema a plantejar és el problema dels diners i que pensa fer l'Ajuntament, per tal de conèixer la disponibilitat que hi ha.

L'Òscar Esteban està d'acord en que es necessita pressupost, no obstant, remarca que hi ha moltes coses que ja s'estan fent i a les que es pot posar el nom de l'Arnau, per tal de visualitzar-les i de mostrar el que ja existeix al territori i donar-li sortida a tota aquesta producció existent. A nivell de pressupost, s'haurien de veure quins són els mínims necessaris.

Adicionalment, li sap molt greu que a la sessió d'avui estigui faltant gent que ha assistit a les altres reunions de l'Arnau, perquè si es va treballant per àmbits i no s'assisteix al àmbit que a un li correspon, es deixa d'aprendre. En la propera sessió, tota la gent que assisteixi a arts escèniques i no hagi assistit avui o a la sessió de memòria, no podran entendre tot el que s'ha plantejat fins al moment, i considera que això és un problema molt greu que tenen com a grup. Per tant, les taules han d'estar obertes però s'ha de demanar uns mínims de participació.

De nou, remarca que un dels reptes hauria de ser portar a aquells col·lectius de nousvinguts a l'Arnau (per a que ells també produeixin les seves arts escèniques), ja que això és una eina clau i, per tant, s'ha de reservar una part dels recursos a això i assegurar que hi hagi una dinamització i es generi aquest espai per a que hi participin.

L'Ester Bonal, respecte el tema dels diners, comenta que existeix un projecte educatiu de ciutat, un Pla de barris, etc. i, per tant, diners hi ha, però l'altre tema és si existeix una voluntat política real per a apostar per la cultura de base i l'empoderament de la ciutadania.

A més, remarca que hi ha determinats col·lectius als que els costa molt arribar i, tot això, són processos de fons que, amb un procés com aquest, independentment de l'espai, l'Arnau és converteix en un símbol i pot agafar la força de mostrar que això és un tema de tots. A més, remarca la importància d'actuar també amb els nens i els joves, per assegurar la continuïtat i la diversitat del projecte.

Creu que s'ha de recollir que és el que s'està fent a tots els nivells i els projectes petits o puntuals que ja s'han fet i que poden ser exemples d'experiències positives, així com els nous projectes que s'estan generant ara. Proposa crear un Excel compartit on apareguin tots aquests projectes passats,

els que estan passant, i els que podrien passar, aprofitant el coneixement mutu del grup per a recollir aquests projectes.

Adicionalment, assenyala que, al final, el que s'està reivindicant és un tema de drets (drets a l'acció cultural, drets de la infància, drets humans, etc.) i, això, en algun moment s'ha de fer públic. Per tant, s'ha de posar sobre la taula el fet de que ells estan treballant per a l'exercici dels drets de la ciutadania des d'aquesta òptica.

El Borja Lozano, respecte el tema del finançament, mostra uns fullets informatius de l'Ateneu Nou Barris que expliquen com es finança, d'on prové, com es distribueix i com es decideix, com a exemple de model de finançament, que s'adjunta al final de l'acta. Considera que un tema clau que hauria de tractar-se és: com s'estructura un equipament cultural en clau comunitària? Com es construeix aquesta estructura? Adicionalment, remarca que s'haurien de compartir un conjunt de valors (accessibilitat, horitzontalitat, equitat, transparència, retorn, etc.), per tal de que ajudin a poder construir projecte.

El Toni Oller comenta que, per exemple, es podria començar a treballar conjuntament les festes majors del 2017 del Raval, Poble Sec i Sant Antoni, el Raval Tostada, etc. per anar fent coses a partir d'aquest moment i, adicionalment, fer un programa per a la Plaça Raquel Meller 2017 per a donar-li un rendiment.

El Javier Rodrigo remarca la importància de la formació interna (imaginari, llenguatge i marc comú). Troben que s'haurien de fer uns projectes pilots amb una metodologia de de recerca-acció i s'ha de construir l'estructura de gestió de tot això. Per tant, si es decideix organitzar ja, per exemple, la festa del Raval, opina que hauria de fer-se ja a partir de comissions que intentin integrar això. Això és una oportunitat per a fer aquest procés d'aprenentatge conjunt i crear l'estructura, per a que quan es tingui l'edifici de l'Arnau l'estructura ja estigui creada. A més, una altra cosa que s'ha de fer és comunicar molt i buscar altres models per comunicar, i que això no només sigui un procés de formació interna, sinó que també sigui un procés cap enfora.

La Carla Rovira assenyala que representen una classe molt precaritzada i, a més, representen l'àmbit de Barcelona perquè engloben tota la ciutat, sense pertànyer a cap barri concret.

Respecte els drets, s'hauria de parlar també de drets laborals. En aquest sentit, s'haurien d'inventar algun espai sostenible però amb certa dignificació laboral, i no haver d'anar només al 50% del taquillatge, ja que això és un risc.

L'Ester Bonal i el Júlio Álvarez remarquen que s'ha de tractar el tema dels diners i el pressupost, i aclarir amb quin pressupost es fa tot això.

El Borja Lozano creu que el màxim de finançament públic i subvencions no hauria de superar el 50% per, així, tenir un 50% d'autofinançament o ingressos propis (com a l'Ateneu Popular Nou Barris) i que els projectes no depenguin exclusivament de l'administració.

Per últim, la Laia Forné apunta la voluntat per part de l'Ajuntament de posar recursos pel projecte de l'Arnau itinerant. A més, a partir del gener una de les feines d'aquest grup impulsor serà intentar quantificar i establir els mínims pel funcionament d'aquest teatre itinerant.

Finalment, per tancar la sessió, la Fundació Ferrer i Guàrdia conclou la sessió amb un resum del debat, se'ls agraeix l'assistència i se'ls recorda les dates de les pròximes sessions i se'ls informa de que es farà arribar l'acta de la sessió en els pròxims dies.

Llista d'acords / Resum

- Es remarquen els tres eixos proposats anteriorment, per a fer créixer l'Arnau:
 - La vessant comunitària, el territori i el veïnatge
 - El món de la creació artística, centrada en les arts escèniques
 - La no pèrdua i la recuperació de la memòria històrica i patrimonial arquitectònica
- Son un grup de gent molt gran i diversa i l'objectiu és avenir-se en un projecte on tothom s'hi senti identificat i còmode.
- Hi ha força consens pel que fa a la necessitat d'interrelació dels tres àmbits (memòria, comunitat i arts escèniques), sense que hi hagi una excessiva preeminència d'un sobre els altres.
- L'àmbit territorial i el nucli d'actuació principal és el propi Paral·lel, tot i que pot tenir també una visió de ciutat.
- La vessant comunitària ha de ser transversal
- S'estableix la necessitat de definir una estructura i organització col·lectiva, així com una visualització de tot aquells projectes que ja existeix al territori, tot allò que s'ha fet i allò que podria dur-se a terme.
- S'han proposat també projectes concrets: crear conjuntament una graella amb projectes existents o que podrien dur-se a terme, organitzar conjuntament la festa major 2017 o Ravals Tostada, creació de la pàgina web, etc.
- S'ha de definir i aterrar com es defineix tota aquesta estructura i els projectes concrets.